

4. Кундзіч О. Л. Творчі проблеми перекладу. К.: Дніпро, 1954. 264 с.

5. Чумак Г.В. Функціонування українських реалій в англomовному постмодерному тексті роману М. Левицької «Коротка історія тракторів по-українськи». *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Літературознавство* /за ред. проф. М.Ткачука. Тернопіль: ТНПУ, 2009. Вип. 26. С. 302–312.

6. Lewycka M. A Short History of Tractors in Ukrainian. London, 2006. 326 p.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-039-1-80>

ЗАСОБИ ПЕРЕКЛАДУ НЕОЛОГІЗМІВ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Шевчук Т. Р.

*асистент кафедри іноземних мов
природничо-математичних спеціальностей
Волинського національного університету імені Лесі Українки*

Ясінська О. В.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іноземних мов
природничо-математичних спеціальностей
Волинського національного університету імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

Нові технології не стоять на місці, активно продовжуючи нарощувати свою експансію. Прогресуючі процеси комп'ютеризації роблять необхідним адекватний переклад відповідних текстів з однієї мови на іншу. Складність перекладу комп'ютерної лексики полягає у тому, що більшість термінів інформаційних технологій належить до безеквівалентної лексики, але це не означає неможливість їх перекладу. В даній науковій праці нами розглядаються особливості способів перекладу неологізмів та можливі варіанти передачі неологізмів сфери інформаційних технологій з англійської мови засобами української мови.

Технічний переклад є особливим видом перекладацької діяльності, основу якої складають творчі та розумові здібності перекладача. Значна

кількість помилок, що допускаються перекладачами при передачі лексики пов'язаної із інформаційними технологіями, свідчить про те, що проблема є досить гострою. Пов'язані з цим проблеми розглядаються по-різному, рекомендуються різні прийоми і методи перекладу, існують різні думки, оскільки однозначного, стандартного рішення тут немає. В залежності від ситуації потрібно застосовувати різні стратегії перекладу та різні перекладацькі рішення.

Процес перекладу – своєрідна мовна діяльність, спрямована на найбільш повне відтворення змісту і форми іншомовного тексту на іншій мові.

Головним прийомом перекладу будь-якого терміну для Ю. Зацного є переклад за допомогою лексичного еквіваленту. Еквівалент – це постійна лексична відповідність, яка точно співпадає із значенням слова. Терміни, які мають еквівалент в українській мові, грають важливу роль при перекладі. Від них залежить розкриття значень інших слів [3]. Тому необхідно вміти знаходити відповідний еквівалент в українській мові. Для цього слід постійно збагачувати свою базу термінів–еквівалентів. Наприклад:

- keyboard – клавіатура;
- mode – режим;
- bar – панель.

Переклад безеквівалентної лексики, тобто таких слів, які позначають предмети, процеси та явища, які не мають еквівалентів на даному етапі розвитку мови, викликає значні труднощі. Наприклад:

- bum – вдосконалювати програму;
- dot-snot – самовпевнена людина, яка розбагатіла, створивши Інтернет-компанію.

Тому виділяють такі способи перекладу безеквівалентних неологізмів:

– передача неологізмів за допомогою перекладацької транслітерації та транскрипції. Спосіб транслітерації полягає у тому, що за допомогою українських букв передаються букви, з яких складається англійське слово. Транслітерація широко використовувалась перекладачами аж до кінця XIX століття. Для цього перекладачеві необов'язково було знати вимову англійського слова, він міг обмежитись його зоровим сприйняттям [4].

Спосіб транскрипції в перекладі полягає у передачі українськими літерами не орфографічні форми, а звучання – англійського слова. Наприклад:

– Internet – Інтернет, chat – чат, hacker – хакер, printer – принтер, computer – комп'ютер, scanner – сканер, driver – драйвер;

– переклад неологізмів за допомогою калькування полягає в заміні складових частин, морфем чи слів (у випадку стійких словосполучень) одиниці оригіналу їх лексичними відповідниками в мові перекладу. Наприклад, слово multicurrency складається з «multi» і «currency», обидва можна перекласти окремо як «багато» та «валюта», при складанні отримуємо «багатовалютний».

Калькуванню піддаються тільки неологізми складного слова. Приклади:

– technostress – технострес, teleconsulting – телеконсультація, webology – веббологія;

– описовий переклад використовується у випадку, якщо перекладач не може передати неологізм за допомогою раніше висвітлених прийомів. Найчастіше це трапляється тоді, коли поняття, явище, предмет, який називає неологізм відсутній в мові перекладу. Наприклад:

– cybersickness – відчуття хвороби через довге користування Інтернету.

Описовий переклад здійснюється різноманітними засобами. По-перше, це пояснювальний засіб, оскільки тут пояснюються суттєві елементи значення перекладного слова [1]. Пояснювальний переклад знаходиться ближче до тлумачення слова, але він усе ж таки залишається перекладом.

Утім навіть при оптимальному підборі пояснювального еквівалента для нього характерні такий недолік, як багатослівність. Наприклад:

– telecourse – «навчальна програма по телебаченню», teleshopping – «замовлення покупки по телефону».

По-друге, прийом описового перекладу може здійснюватися підставним засобом. Підставний переклад – прийом передачі неологізму, при якому в якості його еквівалента використовується вже існуюче в мові перекладу слово (або словосполучення), яке не є в ній неологізмом, але має достатню спільність значень з вихідним словом [2].

Таким чином, при перекладі неологізмів сфери IT-технологій ми застосовуємо такі засоби як еквівалент, транслітерацію і транскрипцію, калькування і описовий переклад.

Література:

1. Виноградов В.С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы). Москва, 2001. 224 с.

2. Заботкина В.И. Новая лексика современного английского языка. Москва, 1989. 280 с.
3. Зацний Ю.А. Розвиток словникового складу сучасної англійської мови: дис. ... докт. філол. наук: 10.02.04. Запоріжжя, 1998. 430 с.
4. Карабан В.І. Переклад з української мови на англійську: навч. посібник – довідник для студентів вищих закладів освіти, 2003. 608 с.